



TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
NORGE

Årsrapport
2018

Transparency international (TI) er den globale sivilsamfunns organisasjonen som står i spissen for kampen mot korrupsjon. Gjennom flere enn 100 avdelinger over hele verden og et internasjonalt sekretariat i Berlin sprer TI kunnskap om skadevirkningene av korrupsjon og samarbeider med myndigheter, næringsliv og sivilsamfunn om å utvikle og iverksette effektive tiltak for å bekjempe korrupsjon.

TIs norske avdeling ble grunnlagt i 1999 og holder til i Oslo.

Transparency International Norge
Kristian Augusts gate 14, 0164 OSLO
Postboks 582 Sentrum, 0106 OSLO

Grafisk Design: Madeleine Thorstensen
Trykk: 07 Media

Denne trykksaken kan lastes ned fra Transparency International Norges hjemmeside:
www.transparency.no

INNHOOLD

Forord	4-5
Aktiv formidling	6-7
Kurs og forelesninger	8-9
Dilemmasamling	10-11
Antikorrupsjonskonferansen	12-13
Medieinnslag	14-15
Kartlegging av kommunesektoren	16-17
Statseide foretak som spydspisser	18-19
Klare forventninger i Oljefondet	20-21
Antikorrupsjon i humanitær bistand	22-23
International Anti Corruption Conference	24-25
Corruption Percpetion Index and “#CorruptToo”	26-27
FNS bærekraftsmål	28
Høringuttalelser	29
Administrativt	30-31
Foredrag	32-35
Utvalgte medieinnslag	36-37

Forord



Foto: TI Norge

Hans Petter Graver
styreleder

TI Norge er tyve år i år. For tyve år siden var mange former for korrupsjon lovlig i Norge. Vi hadde straffebestemmelser mot korrupsjon av offentlige tjenestemenn. I bedrifter og andre forhold utenfor offentlig tjeneste var det bare såkalt utroskap som var straffbart, forsømmelsen av bedriftens anliggender eller handlinger mot bedriftens tarv. Det betyr at det ikke var straffbart for ledere og ansette å betale bestikkelser på bedriftens vegne, så lenge man ikke forsøkte å bestikke offentlige tjenestemenn.

Norge ratifiserte OECD-konvensjonen om korrupsjon i 1998, og i 1999 undertegnet Norge Europarådskonvensjonen som gjelder korrupsjon. I 2003 fikk vi de nåværende korrupsjonsbestemmelsene. Det brakte norsk lovgivning i tråd med internasjonale forpliktelser.

Det er likevel betegnende for holdningen til bekjempelse av korrupsjon

at straffelovrådet i arbeidet med lovgivningen uttalte at «Rådets forslag kan ikke antas å bringe med seg nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser».

Mye har skjedd de siste tyve årene. Det er ikke mange år siden kjøp av norske varer og tjenester var en viktig del av myndighetenes politikk ved tildeling av konsesjon til utenlandske selskaper til å drive leting og utvinning av petroleum på norsk sokkel, samtidig som det også ble lagt vekt på i hvilken grad selskapene ga støtte til norsk kultur og samfunn. Utgifter til smøring i utlandet var fradragsberettiget for norske selskaper i Norge. Mange tok det mer eller mindre som gitt at lokalpolitikere favoriserte kjente i lokalmiljøet ved tildeling av offentlige tillatelser og kontrakter.

Men mye gjenstår. Stortinget behandlet nylig regjeringens forslag om åpenhet om eierskap i norske selskaper.

“ Vi mangler fortsatt gode regler for varsling som ligger utenfor arbeidsmiljølovens bestemmelser”

TI Norge er sterkt kritisk til at reglene ikke bidrar til full åpenhet om hvem som eier aksjer norske selskaper. Vi mangler fortsatt gode regler for varsling som ligger utenfor arbeidsmiljølovens bestemmelser, og regler for åpen rapportering av selskapers inntekter og skattebetaling i de landene de har virksomhet i, er stort sett ikke-eksisterende.

TI Norge er en medlemsorganisasjon. Ni børsnoterte selskaper, 16 ikke-børsnoterte, 12 offentlig eide selskaper og virksomheter, 20 interesseorganisasjoner og ideelle organisasjoner og 65 kommuner og fylkeskommuner, og i tillegg en rekke privatpersoner er medlemmer av TI Norge. Organisasjonen er helt utfinansiert av medlemmene, men søker også økonomisk støtte for å iverksette konkrete prosjekter.

Med beskjedne midler har TI Norge en stor aktivitet og er en viktig aktør i det holdningsskapende arbeidet mot kor-

rupsjon i Norge og i norske bedrifters virksomhet i utlandet. TI har utviklet kursmateriell og dilemmasamlinger både for næringslivet, kommunene og for humanitære organisasjoner i Norge og internasjonalt. Gjennom foredrag og som medarrangør av den årlige Antikorruptjonskonferansen sørger TI Norge for at korrupsjonen og dens skadevirkninger er høyt oppe i den offentlige bevisstheten.

De tyve årene som har gått har vist hvor viktig det er at vi har en organisasjon som TI Norge. Det er ikke mindre viktig i de tyve årene som kommer.

Denne rapporten viser et bilde av TI Norges virksomhet i året som er gått og hvilke korrupsjons – og åpenhetsutfordringer vi står overfor nasjonalt og internasjonalt.

God lesning!

Hans Petter Graver
styreleder

AKTIV FORMIDLING FOR Å SKAPE EN VÅKEN OPINION

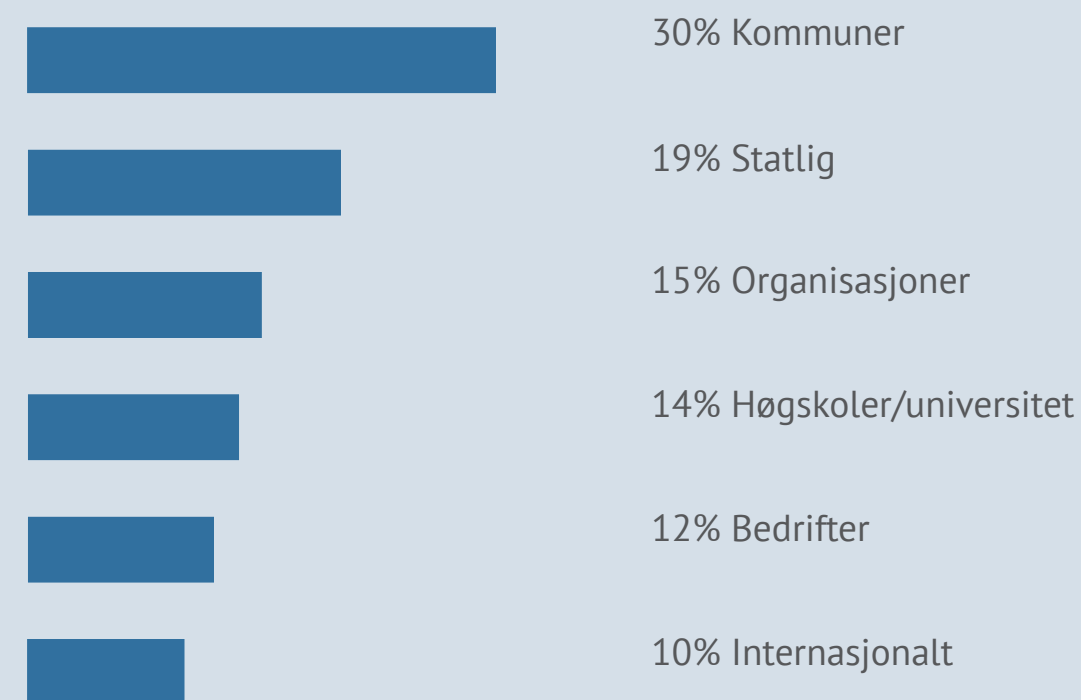


Kunnskapsformidling er en sentral del av TI Norges arbeid. Målet er å skape økt bevissthet om korrupsjonsrisiko i det norske samfunnet og internasjonalt, samt holdningsendring i retning av nulltoleranse for korrupsjon. Det skjer gjennom møter, kurs, workshops og seminarer, deltakelse i det offentlige ordskifte, samt ved å representere TI Norge ute og hjemme.

Formidlingsarbeidet rettes mot studenter og lærere ved universiteter og høyskoler, ledere og ansatte i private bedrifter og i offentlig sektor, samt overfor organisasjonene i arbeidslivet og sivilsamfunnsorganisasjoner.

I løpet av 2018 har TI Norges medarbeidere deltatt med foredrag og innlegg på nærmere 60 arrangementer i inn- og utland (se vedlegg). I figuren nedenfor vises hovedfordelingen mellom ulike arenaer der formidlingen har foregått.

Formidlingsarenaer 2018



Kurs og Forelesninger

“ TI Norge har gjennom sine foredrag for ledere i Fredrikstad kommune de siste to årene gjennomgått et viktig, vanskelig og ømtålig tema om antikorrupsjon.

Tove Kolstad Solberg,
HR-rådgiver i Fredrikstad kommune

Rundt halvparten av TI Norges eksterne formidlingsaktivitet var rettet mot offentlig sektor i Norge. Typisk er leder-samlinger i kommuner der det settes av tid til foredrag og dilemmadiskusjon om korrupsjon, eller tilsvarende i statlige etater eller på departementsnivå.

Noe av formidlingene har preg av kurs eller undervisning som gjesteforeleser på universitet eller høyskole. Fredrikstad kommune har i flere år gjennomført et obligatorisk lederkurs der en halv dag settes av til temaet kommunalt antikorrupsjonsarbeid.

Et annet eksempel er kurset om antikorrupsjon i leverandørkjeden, som TI Norge gjennomførte i samarbeid med Initiativ for etisk handel (IEH) i september. Første kursdag var for private bedrifter og andre dag for offentlig sektor. Flere av TI Norges medlemmer deltok.

Kurset og samarbeidet var svært vellykket, både som læringsarena og møteplass for sentrale innkjøpsansvarlige i private og offentlige virksomheter.

Formidlingen overfor selskaper skjer gjerne på seminarer eller i møter hos enkeltbedrifter. Et vellykket arrangement ble holdt hos Telenor i mars, der TIs ti prinsipper for antikorrupsjon i offentlig eide selskaper ble presentert på et godt besøkt formiddagsseminar. (Se nærmere omtale av prinsippene på side 18-19).

TI Norge får jevnlig besøk fra utenlandske delegasjoner, som vil lære om den norske modellen og hvorfor de skandinaviske landene alltid figurerer øverst på rankingene for godt styresett og lite korrupsjon. Delegasjoner fra Sør-Korea, Kina og Ukraina har vært innom TIs kontorlokaler.



Foto: TI Norge

TI Norge har også holdt innlegg på flere konferanser og seminarer i utlandet gjennom året.

Lederen for TIs søsterorganisasjon i Mosambik, Adriano Nuvonga besøkte Norge samtidig som landets president, Filip Nyusi, var på offisielt besøk i Norge i november. Fellesrådet for Afrika, Tax Justice Network, Slett Ulandsgjelda og Transparency International Norge hadde invitert Nuvonga som keynote speaker på seminaret «Mozambiques debt crisis: Who should pay the bill?».

Sekretariatet har også hatt besøk av lederen for TI Brasil, Bruno Brandao. TI Norge arrangerte et møte med Oljefondets Etikkråd, som har vurdert en del brasilianske selskaper mht korrupsjon. Brandao var også invitert til et møte med Latin Amerika-seksjonen i UD.

Det var stor interesse begge steder for Brandaos analyser om korrupsjonsutfordringene i Brasil spesielt etter valget av ny president. Brandao skal også holde innlegg på Antikorrupsjonskonferansen 2019.

“ TI Norges forelesning om korrupsjon bidro til at norske og internasjonale studenter i programmet Master i fysisk planlegging fikk et mer realistisk bilde av hva som (dessverre) skjer i kommune-Norges planlegging og forvaltning.

Tor Medalen,
professor ved NTNU

Dilemmasamling utgitt på engelsk



TI Norges dilemmasamling har blitt svært godt mottatt, og er i bruk i mange typer virksomheter. Etter at samlingen ble oversatt fra norsk til engelsk – har den også fått internasjonal utbredelse.

“ Vi har laget en konkurranse der vi har invitert bedrifter til å sende inn sine drøftelser og svar på dilemmaet «Agent i forretningsutvikling» og hvor vi vil kåre det beste svaret. TI Russland bruker også Dilemmasamlingen som ledd i undervisningen av studenter. Det at dilemmaene er reelle og erfaringsbaserte gjør at de engasjerer studentene.

Anton Pominov,
direktør for Transparency
International Russland

“ Dilemmasamlingen viser hvor vanskelig det kan være å opptre med integritet og innenfor det som er av regler. Mine studenter ved NHH har stor nytte av å jobbe med casene og for meg er samlingen med veiledninger et supert redskap i min undervisning om korrupsjon.

Tina Søreide,
professor ved NHH

“ Jotun har benyttet dilemmatrening i over ti år, og vi hadde ikke kommet så langt i bevisstgjøring og holdningsbyggende arbeid uten slik trening. Dilemmasamlingen er en viktig inspirasjon ved utforming av egne dilemmaer og ikke minst er veiledningen til samlingen svært nyttig for kursledere i klasseromstrening.

Merete Aspaas,
Group Vice President i
Jotun A/S

Antikorrupsjonskonferansen

Antikorrupsjonskonferansen ble gjennomført for femte gang i 2018 og ble en suksess, med over 200 deltakere. Næringsminister Torbjørn Røe Isaksen åpnet konferansen. Første dag var satt av til nasjonale korrupsjonsutfordringer og inneholdt blant annet en godt besøkt sesjon om korrupsjonsutfordringer i offentlig sektor.

Andre dag av konferansen var forbeholdt internasjonale forhold, der både lederen for TI Frankrike (Laurene Bounaud) og lederen fra TI UK (Robert Barrington) holdt hvert sitt innlegg. På dag to ble også den omfattende korrupsjonssaken Aserbajdsjan laundromat og påvirkningen på Europarådets parlamentarikerforsamling belyst gjennom flere innlegg. Konferansen har fått svært gode tilbakemeldinger fra deltakerne.

På åpningsdagen hadde grunnleggerne av konferansen (Guro Slettemark, Trond Eirik Schea og Helge Kvamme) en større artikkel i Aftenposten, med tittelen «Innsats mot alvorlig korrupsjon må på dagsordenen».



“ *Veldig gode foredrags holdere som engasjerte fra start til slutt i sine innlegg. Veldig flott at vi fikk journalisten fra Aserbajdsjan til å holde innlegget sitt på Skype.*

Deltager

Medieinnslag og formidling via andre kanaler

TI Norge har i løpet av året gitt en rekke kommentarer og intervjuer til aviser, radio og TV om aktuelle saker. Se utvalgte medie innslag side 36-37. TI Norges medarbeidere har også jevnlig skrevet kommentarer og artikler som gjestespaltister i månedsavisen Ny Tid, fagbladet Kommunerevisoren og andre innlegg.

TI Norges hjemmesider og Fb-profil oppdateres jevnlig med nyhetsstoff og lansering av verktøy. Masteroppgaver som tar for seg korrupsjon, publiseres også på hjemmesiden.

TI Norges e-læringsprogram om anti-korrupsjon i humanitære operasjoner er nå gjennomført av over 15 000 kursdeltakere fra en rekke land. Kurset er tilgjengelig på engelsk, spansk, fransk og arabisk.

I forbindelse med FNs internasjonale antikorrupsjonsdag 9. desember viet Flyktinghjelpen antikorrupsjonsarbeidet i humanitær bistand stor plass, blant annet ved et fyldig intervju med TI Norges spesialrådgiver Gro Skaaren-Fystro.

Korrupsjon kan i verste fall ta liv

Kristine Grønnaug | Publisert 07. des 2018 | Endret 06. des 2018

Global Antikorrupsjon

Korrupsjon i bistanden er spesiell fordi den går ut over de mest sårbare av oss. – De som må betale den høyeste prisen er de som er desperate etter hjelp, sier spesialrådgiver Gro Skaaren-Fystro i Transparency International. Sammen med blant andre Flyktinghjelpen, har hun utviklet en verktøykasse mot korrupsjon.

Hun tror det ligger i menneskets natur at man alltid vil forsøke å kutte hjørner og tøy regelverk.

– Det finnes en modell som forklarer de ulike faktorene som får folk til å utøve bedrageri, det såkalte «bedragertriangelet». Det er en trekant som viser disse tre faktorene: Mulighet, rettferdiggjøring eller rasjonalisering og press, sier spesialrådgiver i Transparency International, Gro Skaaren-Fystro.



En person kan være utsatt for press. Enten fordi man selv har høye prestasjoner og derfor kutter hjørner, eller fordi sjefene presser på, og så er man litt «kreativ». Hvis det er noen mulighet for å få til ting uten å bli oppdaget, har man en tendens til å gjøre det. Holdningene våre er ofte ikke sterkere enn det. Så rettferdiggjør vi våre handlinger: Vi synes kanskje vi har litt dårlig lønn og at vi fortjener noen ekstra gaver. Og så videre.

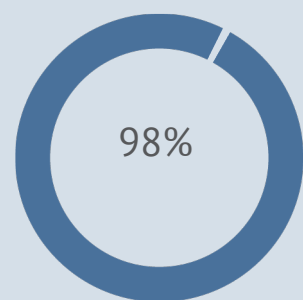
–Jeg tror mye av svaret ligger her, sier hun.

Kilde: Flyktinghjelpen

STOR KARTLEGGING AV KOMMUNE- SEKTOREN



Fire av ti enhetsledere i kommuner og tre av ti ledere i kommunalt eide selskaper har opplevd press om å gi en eller flere typer utilbørlige fordeler i løpet av de siste ni årene. Den mest vanlige formen dreier seg om press om favorisering.



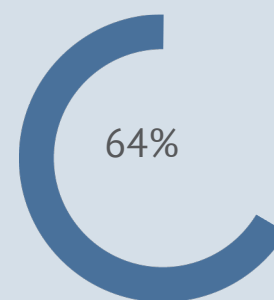
De aller fleste kommuner har etiske retningslinjer (98 prosent), men over en firedel av enhetslederne er usikre på hva som er konsekvensene av å bryte de etiske retningslinjene.

Areal, plan og byggesak er det kommunale ansvarsområdet som er mest utsatt for slikt press. Forslagene kommer oftest fra grunneiere og privatpersoner, næringsdrivende eller venner og familie.

Resultater

TI Norge bidro aktivt overfor et forsknings- og utredningsprosjekt om omfanget av uetisk atferd og korrupsjon i kommunesektoren, som ble finansiert av KS. Prosjektet kartla hva som gjøres for å forhindre uetisk atferd og korrupsjon og presenterte konkrete verktøy for å gjennomføre antikorrupsjonsarbeid i

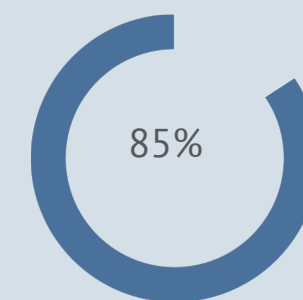
kommuner, fylkeskommuner og kommunale bedrifter. Resultatene fra prosjektet danner et nyttig utgangspunkt for antikorrupsjonsarbeid i landets kommuner, fylkeskommuner og kommunale bedrifter og anvendes i TI Norges formidlingsarbeid. Resultatene viste bl.a. følgende:



I 64 prosent av kommunene får kommunestyret en redegjørelse fra rådmannen om internkontroll og øvrig etikk- og antikorrupsjonsarbeid. I 59 prosent av de kommunale bedriftene får styrene en slik redegjørelse fra bedriftens daglige leder.



Sju av ti enhetsledere i kommunene oppgir å ha deltatt i aktiviteter for å forebygge korrupsjon i kommunen. Men ifølge rådmennene og daglige ledere i kommunale bedrifter er det bare 26 prosent av kommunene og ti prosent av bedriftene som i etikkarbeidet bruker dilemmatruening og praktiske øvelser for å etterleve verdier.



Et stort flertall (85 prosent) av enhetslederne i kommunene mente at korrupsjon er et lite eller svært lite problem i kommuner.

STATSEIDE FORETAK BØR VÆRE SPYDSPISSER I KAMPEN MOT KORRUPSJON



Foto: Transparency International

Med dette som utgangspunkt, lanserte Transparency International 10 antikorrupsjonsprinsipper for statseide virksomheter. Målet er at prinsippene skal kunne bli en internasjonal standard som statseide foretak verden over tar i bruk. Statseide virksomheter spenner over en rekke sektorer, alt fra olje- og gasselskaper, teleselskaper, posttjenester, helsetjenester, samferdsel og banktjenester for å nevne noen. I Norge er i alt 73 foretak helt eller delvis statseide. Mange av disse har utstrakt internasjonal virksomhet.

I Norge ble prinsippene presentert på et seminar hos Telenor i mars 2018, der både næringsliv, myndigheter og sivilsamfunn var representert.

Telenors styreleder Gunn Wærsted framhevet prinsippene som et viktig hjelpemiddel i det kontinuerlige arbeidet mot korrupsjon. Hun la vekt på førstelinjen i enhver virksomhet som førsteforsvaret i korrupsjonsbekjempelsen, noe som krever løpende oppmerksomhet, trening og en klar tone fra toppen.

Generalsekretær Guro Slettemark slo fast at statlig eide selskaper bør være spydspisser i arbeidet for integritet og åpenhet. Hun viste til forventningene som er stilt fra regjeringen og investorer, og framhevet at de ti prinsippene er viktige og supplerende verktøy til antikorrupsjonshåndbøker og dilemmatrening.

Hovedbudskapet til forfatteren av prinsippene, Peter Wilkinson, var at verdien av uavhengig utarbeidede prinsipper bidrar til økt troverdighet for offentlige selskaper, høyere standarder på virksomheten og beskyttelse mot uetisk atferd og korrupsjon.

Ekspedisjonssjef Mette Wikborg i Nærings- og fiskeridepartementet trakk frem norske statseide selskapers eksponering for korrupsjonsrisiko i krevende markeder. Hun framhevet at de 10 prinsippene for statlig eide selskaper, er i tråd med forventningene som er utviklet av staten som eier, og at disse blir fulgt opp gjennom eierstyringen av selskapene.

TI Norge har i nært samarbeid med sine medlemsbedrifter levert innspill til prinsippene som er utarbeidet.

“ Målet er at prinsippene skal kunne bli en internasjonal standard som statseide foretak verden over tar i bruk.

OLJEFONDET MED KLARE FORVENTNINGER OM ANTIKORRUPSJONSTILTAK

Oljefondet la i februar 2018 frem sitt forventningsdokument om antikorrupsjon i selskaper de er investert i. Dette er et virkemiddel som for alvor kan gjøre en positiv forskjell. Oljefondet er investert i over 9000 selskaper i over 70 land, og innenfor de fleste sektorer. Det var i et møte med Oljefondet i juni 2017 at TI Norge tok til orde for at fondet burde utarbeide et forventningsdokument om antikorrupsjon. Dette ble fulgt opp, og TI Norge deltok med innspill til utarbeidelse av dokumentet. I oppfølgingen har fondet tatt opp korrupsjonsproblematikk med noen titalls selskaper og gjort analyse av 30 selskaper.

Forventningsdokumentet understreker at selskapenes arbeid mot korrupsjon er en hovedkomponent i ansvarlig forretningsvirksomhet, og forventer at selskapene skal ha på plass robuste antikorrupsjonsprogrammer for å forebygge, oppdage og sette i verk tiltak. Fondet opplyser at av i alt 30 risikobaserte nedvalg i 2018 var hele ni selskaper knyttet til korrupsjonsrisiko. For at forventningsdokumentet fortsatt skal ha effekt i markedet, er det viktig at fondet kontinuerlig følger opp selskapene i porteføljen både i dialogen med dem og i andre kanaler.

(Foto Hallvard Norum/NRK)

“

Arbeid mot korrupsjon er en viktig del av ansvaret til styret. Vi forventer at styrene sørger for tydelige retningslinjer om antkorrupsjon og at relevante tiltak er del av selskapenes strategi, risikohåndtering og rapportering.

Vi ønsker å sende et tydelig signal om at vi forventer at alle selskaper vi er investert i har gode anti korrupsjonstiltak på plass.

”

Yngve Slyngstad
leder i Norges Bank Investment Management, (Pressekonferansen)



Kilde: Norges Bank

ANTI KORRUPSJON I HUMANITÆR BISTAND



Den humanitære bistanden har økt de senere årene. Den samlede norske bistanden i 2018 var på rekordstore 34,6 milliarder hvorav nødhjelpen utgjorde vel 4 milliarder. Norge har som mål å være en pådriver for rask og effektiv humanitær innsats. For å lykkes med denne innsatsen er antikorrupsjonsarbeidet viktig, og som giver har Norge en streng politikk på nulltoleranse for korrupsjon. Samtidig er det viktig at nulltoleransopolitikken ikke hever terskelen for å varsle om misligheter, og at politikken dermed virker mot sin hensikt.

TI Norge har i mange år vært engasjert i denne dialogen og det forebyggende arbeidet med utvikling av verktøy, opplærings- og informasjonsvirksomhet.

Gjennom et prosjektsamarbeid med Den internasjonale Røde Kors- og Røde Halvmånebevegelsen (IFRC) (2013-2017), ble det blant annet utviklet et e-læringsprogram som ved utgangen av 2018 hadde nådd ut til vel 15 200 kursdeltakere.

Kurset er tilgjengelig på flere globale læringsplattformer, hvor DisasterReady og IFRC er de viktigste. Kurset bygger på TIs «Preventing corruption in humanitarian operations», som foreligger både i bokform og app (app store). Både e-læringskurset og håndbok er tilgjengelig på engelsk, spansk, fransk og arabisk, og tilbakemeldingene er svært positive.

Sivilsamfunnets Antikorrupsjonsgruppe

Gruppen består av de største norske humanitære organisasjonene og mange mindre organisasjoner som driver med bistand i korrupsjonsutsatte land. TI Norge ble i 2018 med i styringen av denne gruppen som primært er et nettverk for erfaringsutveksling i håndtering av korrupsjonsrisiko, dialog med myndighetene, og seminarvirksomhet.

I november arrangerte gruppen et større seminar om forebygging og gransking av korrupsjon, med innledninger blant andre fra Norads kontrollkomite, Flyktningshjelpen, U4/CMI og TI Norge. Gruppen har ingen finansiering utover det organisasjonene er villige til å bidra med på ad hoc basis.

Tilbakemeldinger fra kursdeltakere:

“Great training! Very informative and interactive.”

“I recommend every humanitarian aid worker to have both the handbook and the training ‘Preventing Corruption in Humanitarian Operations.’ It is the best practice.”

“Very interactive. This training was very helpful and taught me a lot of things about corruption and how it might seem unimportant at the beginning but have bigger consequences in the future. It is very interactive and easy to follow and grasp the concepts.”

“ *Flyktningshjelpen oppfordrer alle sine ansatte til å ta e-læringskurset og tilbakemeldingene fra brukerne er veldig gode. Det gir en realistisk innføring i utfordringene vi står overfor i felt og er et viktig tilskudd til vårt eget antikorrupsjonsmaterieell*

Berit Faye-Petersen,
leder for Flyktningshjelpens globale arbeid mot korrupsjon.

INTERNATIONAL ANTI CORRUPTION CONFERENCE (IACC)

Den internasjonale antikorrupsjonskonferansen (IACC) ble arrangert i København i oktober 2018. Konferansen som avholdes annethvert år, arrangeres av Transparency International og IACC Council i samarbeid med myndighetene i vertslandet. Formålet er å styrke den internasjonale innsatsen for å bekjempe korrupsjon. Konferansen samler deltakere fra offentlig og privat sektor, sivilsamfunnet, akademia og media fra en rekke land, med til sammen mer enn 1500 deltakere.

“ *Formålet er å styrke den internasjonale innsatsen for å bekjempe korrupsjon.*

Tema for konferansen var «Sammen for utvikling, fred og sikkerhet: Nå er det på tide å handle». Konferansens slutterklæring poengterte mange relevante tema, inkludert behovet for å styrke innsatsen mot hvitvasking og ulovlige pengestrømmer – et aktuelt tema i lys av etterforskningen av Danske bank for hvitvasking av 18 milliarder danske kroner.



Daphne Caruana Galizia
Foto: Transparency International

Et annet viktig fokus for konferansen var sivilsamfunnets og medias handlingsrom.

Transparency International sin Integrity Award ble gitt til:

Daphne Caruana Galizia (posthumous) var en modig gravejournalist som avslørte store korrupsjonsskandaler som involverte mektige politikere og andre på Malta og andre steder. Hun ble myrdet i oktober 2017

Ana Garrido Ramos tidligere offentlig ansatt i Boadilla del Monte Town Hall in Madrid, Spain. Varslet Gürtel saken som bidro til å felle den spanske regjeringen. Hun er en aktivist for lovgivning for beskyttelse av varslere.

“ *There are crooks everywhere you look now, the situation is desperate.*

Daphne Caruana Galizia,
journalist

CORRUPTION PERCEPTION INDEX OG #CorruptToo

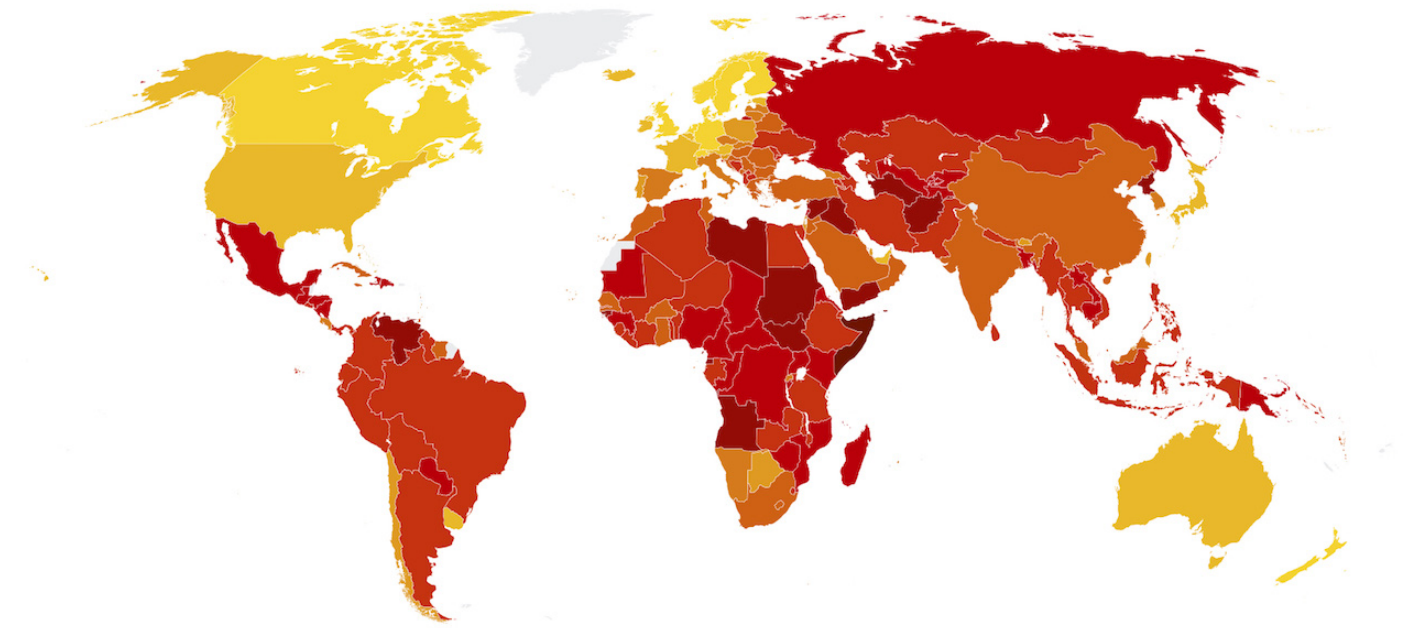
To tredjedeler av landene som er med i undersøkelsen, sliter med alvorlige korrupsjonsproblemer.

Det viser Transparency Internationals Corruption Perception Index (CPI) 2017 (lansert i 2018). I en analyse av resultatene går det frem at det sivile samfunn og media har minst spillerom i de landene som kommer dårligst ut. Manglende presse- og ytringsfrihet og beskyttelse av varslere gjør det livsfarlig å varsle om korrupsjon. Journalister og sivilsamfunnsorganisasjoner blir forfulgt med trakassering, trusler, og byråkratisk «red tape» i arbeidet mot korrupsjon.

Sikkerhetsaspektet er ikke like stort i de landene hvor åpenheten er større, og hvor maktmisbruket er mindre, men korrupsjonsrisiko og manglende åpenhet angår alle land og vi må ikke se oss blinde på indeksen.

Norge er også utsatt for korrupsjonsrisiko i kommuner og sentralforvaltning, og samhandling med korrupsjonsutsatte land og markeder er en utfordring for norsk næringsliv og bistandsorganisasjoner. Dessuten gir de store dokumentavsløringene gjennom Panama og Paradise Papers en anelse av omfanget av ulovlige pengestrømmer og hemmelighold globalt med forgreninger også til norske aktører.

Et viktig virkemiddel i kampen mot korrupsjon er å fortelle historiene og på den måten øke bevisstheten, mobilisere protester og iverksette tiltak. Statsminister Solbergs uttalelse på pressekonferansen på World Economic Forum om en slags #MeToo-kampanje mot korrupsjon er derfor en god ide.



Kilde: Transparency International

Terskelen for å melde fra om korrupsjon og økonomiske misligheter er høy også her i landet, og det er bare de modigste som står frem. Det må derfor legges bedre til rette for å varsle om misligheter og bedre oppfølging av bekymringsmeldinger på arbeidsplassen. #CorruptToo kan bidra til dette og bli en del av virksomhetenes antikorrupsjonsprogram.



Solberg foreslo #MeToo-kampanje mot korrupsjon på Davos-møte

DAVOS/OSLO (NRK): Statsminister Erna Solberg innledet W...
23.1.2018 - Artikkel

Kilde: NRK

FNS BÆREKRAFTSMÅL

Antikorrupsjonsarbeidet er viktig for framdriften av FNs bærekraftsmål, og tema er reflektert i SDG 16 med ulike delmål. TIs internasjonale sekretariat var en aktiv pådriver for etableringen av delmålene knyttet til antikorrupsjon, og har siden 2015 utviklet diverse verktøy for å bevisstgjøre og monitorere oppfølgingen av disse. Et online-kurs ble utviklet i 2018 for utrulling i 2019.

TI Norge promoterer SDG 16 i ulike sammenhenger, blant annet som medarrangør i Forum for bærekraft i Polyteknisk Forenings frokostmøte, og som deltaker i PFs gruppestyre som samler gode eksempler og sprer kunnskap om hvordan bærekraftsmålene kan omsettes i praksis i næringslivet.



Kilde: FN

HØRINGUTTALELSER

TI Norge har i 2018 avgitt høringsuttalelser til:

Varslingsutvalgets utredning:
NOU 2018:6 Varsling – verdier og vern

Olje- og energidepartementet:
Ny bestemmelse i petroleumsforskriften om rapportering av mottatte betalinger og opphevelse av forskrift om rapportering og avstemming av pengestrømmer fra petroleumsvirksomheten (EITI - forskriften)

Kommunal- og moderniseringsdepartementet:
Forslag til veiledende retningslinjer for registreringsordning for statsansattes økonomiske interesser mv

Finanskomiteen (Stortinget):
To skriftlige høringsinnspill Prop. 109 L (2017-2018) Lov om register over reelle rettighetshavere (i samarbeid med Tax Justice Network Norge)

ADMINISTRATIVT

Medlemsrekruttering

TI Norge også i 2018 hatt en liten økning i medlemsmassen. Seks nye virksomheter sluttet seg til TI Norges arbeid i løpet av året;

- Helse Midt-Norge RHF
- Øvre Eiker kommune
- Osterøy kommune
- Salmon Group
- Power to Educate AS
- Forsvaret

Virksomhetsmedlemmene pr 31.12.2018 (122 i alt) er fordelt slik:

- 9 børsnoterte selskaper
- 16 andre private selskaper
- 12 offentlig eide selskaper og virksomheter
- 6 ideelle organisasjoner
- 14 interesseorganisasjoner/særlovselskaper
- 65 kommuner/fylkeskommuner.

I 2018 utgjorde samlede medlemsinntekter i overkant av kr 4,4 mill. og var den største inntektskilden for TI Norge.

I tillegg har foreningen 110 personlige medlemmer.

En rekke av medlemmene benytter tilbudene fra TI Norge aktivt, og arbeidet med å rekruttere flere medlemmer vil fortsette.

Økonomi

TI Norges økonomiske stilling er tilfredsstillende og årets resultat viser et overskudd på ca kr 400.000. Dette betyr at driftsunderskuddet fra 2017 (på kr 480.000) nesten er innhentet. TI Norge forventer en positiv utvikling i 2019 ved rekruttering av flere nye medlemmer og støtte fra norsk næringsliv og offentlig sektor.

TI Norge mottok også i 2018 ekstra støtte fra selskapene Equinor (Statoil), Hydro og Telenor. I tillegg mottok TI Norge prosjektmidler fra KS.

Styret og sekretariat

Styret møttes fire ganger i 2018.

Styret bestod av styreleder og syv medlemmer, herunder 3 kvinner og 5 menn. Ved årsmøtet ble styreleder Hans Petter Graver gjenvalgt for to år. Det samme ble styremedlemmene Jon Veia og Tore Olaf Rimmereid. Styret bestod for øvrig av Elise Tengs, Gudrun Grindaker, Stein Reegård og Ivar Kolstad.

Sekretariatet hadde gjennom hele året tre ansatte - generalsekretær Guro Slettemark, spesialrådgiverne Gro Skaaren-Fystro og Tor Dølvik i fast stilling.

FOREDRAG 2018



Foto: Alex Asensi

Januar

11/01
Innlegg på møte i det regjeringsoppnevnte arkivlovutvalget, GS, TD

18/01
Kragerø kommune – ledersamling og samling med kommunestyret, GS, TD

19/01
KS Hedmark og Oppland – personallederforum, Trysil, TD

23/01
Ledersamling i Moss kommune, TD

25/01
Ledersamling i Ski kommune, TD

30/01
Øvre Eiker kommune, rådmannens ledergruppe, TD

Februar

05/02
Heldags kurs for journalister, GS, TD

07/02
Innlegg på samling for landets fylkesmenn, TD

Gjesteforelesning, NTNU Statsvitenskap, GSF

13/02
NHH – Karrieredagene, “Karriere med mening” GS

16/02
PublishWhatYouPay, «Making transparency possible», paneldebatt, GSF

Mars

13/03
Lansering «10 Anti-Corruption Principles for State Owned Enterprises», TI Norge og Telenor, GS

22/03
«Er norske kommuner korrupte?», seminar arr. Wiersholm, GS

April

10/4
Fredrikstad kommune, lederkurs i etikk og antikorrupsjon, TD

18/4
Bistandsseminar, Advokatfirmaet E. Grimstad, GSF

25/4
Bekkestua Rotary, GS

Mai

16/05
Delegasjon fra Korea Customs Service, TD, GSF

25/05
Landinfo (UDI): “Om bruk og forståelse av CPI og GCB”, GS

30/05
Nærings- og fiskeridep. Kompetanseforum: Innspill til Eier-skapsmelding om bærekraft og ansvarlig næringsliv, GS

Juni

01/6
Universitetet i Sør-Øst-Norge, forelesning, TD

05/06
Forsvarets Logistikkorganisasjon, Haakonsværn, Bergen, GSF

05/06
Kommunestyret i Øvre Eiker kommune, TD

07/06
Forsvarets Logistikkorganisasjon, Kjeller, GSF

**07/06 og 08/06
Antikorrupsjonskonferansen, GS, TD, GSF**

11/06
TI Norge og KS: Dilemma workshop for kommunesektoren, TD, GS

13/06
Norges Kommunerevisorforbund, landskonferanse, TD

18/06
Øvre Eiker kommune, ledersamling, TD

18/6
Enebakk kommunestyre, TD

19/06
Kommunalbankens ledergruppe, GS

KMD, neste handlingsprogram for OGP, TD

20/06
Kemneren i Asker og Bærum, TD

27/06
TI Norge og NORAD: “Lava-Jato” saken i Brasil v/ aktor Orlando Martello jr, GS

FOREDRAG 2018

August

15/08
Arendalsuka: Fagforbundet og Arkivrådet "Brunsj i arkivet", GS

September

04/09 og 05/09
TI Norge og IEH: Kurs – antikorrupsjon i leverandørkjeden, GSF, TD, GS

06/09
Ledersamling om antikorrupsjon, Kirkens Nødhjelp, GSF

07/09
Høyres kommunalkonferanse, GS

14/09
Helse Midt-Norge RHF – Heldags work-shop om antikorrupsjon, GS

20/09
SINTEF – Korrupsjonsrisiko, forebygging og respons, GS

25-26/09
TI seminar i Bratislava om transparency ranking of capitals in Europe, TD

26/09
Delegasjon fra Zhejiang Provincial Commission of Discipline Inspection, GSF

27/09
Humanetisk Forbund, foredrag på Humanistisk uke, GSF

TI-S Webinar – 10 Anti-Corruption Principles for State-Owned Enterprises, GS

Oktober

02/10
Forelesning på Høgskulen på Vestlandet, Sogndal, TD

12/10
Paneldiskusjon på LO-konferanse om fotball-VM i Russland og Qatar, TD

30/10
Nærings- og fiskeridepartementet – samling for statseide selskaper og arbeidet med antikorrupsjon, GS

Forelesning for planleggingsstudenter, NTNU, TD

Åpen høring om lobbyregister i finanskomiteen i Trondheim bystyre, TD

November

05/11
Høyesterett – fellesseminar: TI og arbeidet mot korrupsjon, GS

07/11
Sivilsamfunnets antikorrupsjonsgruppe, foredrag og paneldebatt, GSF

12/11
Forelesning på Høgskulen på Vestlandet, Haugesund, TD

13/11
Fraud Awareness Week, www.governance.no, foredrag GSF

15/11
Mozambique's debt crisis – who will pay the bill? www.afrika.no, GSF

Desember

06/12
Ullensaker Høyre, TD

17/12
KS hovedstyremøte, om etikktvalgets virksomhet TD



Guro Slettemark (GS)



Tor Dølvik (TD)



Gro Skaaren-Fystro (GSF)

UTVALGTE MEDIENNLAG 2018



Ny Tid

“#CorruptToo - ny giv i kampen mot korrupsjon?”

<https://www.nytid.no/corrupttoo-giv-kampen-korrupsjon/>, GSF

NRK

Om dommen mot saksbehandlerne i Drammen kommune

<https://tv.nrk.no/serie/distriktsnyheter-oe-stafjells/DKTE97032118/21-03-2018#t=2m9s,TD>

Kommunal Rapport

“Undervurderer risikoen for korrupsjon

<https://kommunal-rapport.no/2018/06/kommune-undervurderer-risikoen-korrupsjon,GS>

Kommunerevisoren

“Kronikk: #CorruptToo – åpenhet i kampen mot korrupsjon”

http://www2.nkrf.no/kommunerevisoren_2_2018/cms/300/260/hent_artikkel/499,TD

Aftenposten

“Kronikk: Innsats mot alvorlig korrupsjon må på dagsordenen”

https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/oRQr0a/Innsats-mot-alvorlig-korrupsjon-ma-pa-dagsordenen--Slettemark_-Schea-og-Kvamme,GS_m.fl



Anker korrupsjonsdom

Kilde: NRK

NRK

“Korrupsjonsbekjempere om eks-politikere med hemmelige kundelister: – Helt uhørt”

https://www.nrk.no/norge/korrupsjonsbekjempere-om-eks-politikere-med-hemmelige-kundelister_-_helt-uhort-1.14134225,GS

Bistandsaktuelt

“Kontantstøtte er ingen garanti mot svindel”

<https://www.bistandsaktuelt.no/arkiv-kommentarer/2018/gro-skaaren-fystro-om-korrupsjon-og-kontantbistand/,GSF>

Ny Tid

“Sløsingen med bistandsmidler fortsetter”

<https://www.nytid.no/slosingen-med-bistandsmidler-fortsetter/,GSF>

Stavanger Aftenblad

“Oljegiganter jakter den siste olje i Brasil”

<https://www.aftenbladet.no/magasin/i/yv2v9r/Oljegiganter-jakter-den-siste-olje-i-Brasil?fbclid=IwAR0VldIDFwDQ9RFdI3giU80Mvj0b11Eb1YLhDB-A6gd6frYvhiKV0Gsr44,GS>

NRK

Kommentar i NRK Brennpunkt 13.12.18 “I Hydros bakgård”

GS <https://www.nrk.no/dokumentar/xl/i-hydros-bakgard-1.14335410,GS>

Transparency International

- den globale koalisjonen mot korrupsjon

Medlemmer

Børsnoterte selskaper

Equinor ASA
Petroleum Geo-Services ASA
Kongsberggruppen ASA
DNB
Telenor ASA
Norsk Hydro ASA
Schibsted ASA
Yara International ASA
Wilh. Wilhelmsen Holding ASA

Private selskaper (ikke børsnotert i Norge) samt enkelte andre virksomheter

Siemens AS
Jotun AS
Multiconsult
DNV GL
Stiftelsen SINTEF
Advokatfirmaet Selmer
07 Media
Stiftelsen Offshore Northern Seas
Norsk Gjenvinning Norge AS
ECOsubsea AS
Geelmuyden Kiese Gruppen
Asplan Viak AS
Marine Benefits AS
CleanCarbon AS
Salmon Group
Power to Educate AS

Offentlig eide selskaper og virksomheter

Statkraft ASA
SN Power

Oslo universitetssykehus HF
GIEK
GIEK Kredittforsikring
Riksrevisjonen
Helse Sør-Øst RHF
Kommunalbanken AS
Avinor AS
Universitetet i Oslo
Helse Midt-Norge RHF
Forsvaret

Andre interesseorganisasjoner/særlovsselskaper

NHO
LO
BNL
Industri Energi
Norges Rederiforbund
KS
Virke
Universitets- og høyskolerådet
Innovasjon Norge
Norges kommunerevisorforbund
Norges Juristforbund
Delta
Eksportkreditt Norge
Samfunnsviterne

Ideelle organisasjoner og foreninger

Care Norge
Flyktningehjelpen
Norges Røde Kors
Forum for kontroll og tilsyn
Norsk Folkehjelp

Lions Clubs International MD Norge

Kommuner, fylkeskommuner og kommunale virksomheter

Lier kommune
Tromsø kommune
Kristiansand kommune
Andøy kommune
Moss kommune
Sørum kommune
Oslo kommune
Frogn kommune
Førde kommune
Grimstad kommune
Sola kommune
Oppgård kommune
Sandefjord kommune
Røyken kommune
Lyngdal kommune
Trondheim kommune
Nesodden kommune
Ringerike kommune
Nesodden kommune
Ringerike kommune
Vefsn kommune
Ulstein kommune
Aurland kommune
Eidsvoll kommune
Nittedal kommune
Flekkefjord kommune
Stange kommune
Færder kommune
Asker kommune
Alta kommune
Drammen kommune

Tønsberg kommune
Meland kommune
Haugesund kommune
Hordaland fylkeskommune
Telemark fylkeskommune
Vest-Agder fylkeskommune
Aust-Agder fylkeskommune
Stord kommune
Bergen kommune
Porsgrunn kommune
Kongsberg kommune
Lillesand kommune
Stavanger kommune
Enebakk kommune
Karmøy kommune
Fredrikstad kommune
Halden kommune
Ski kommune
Rana kommune
Bærum kommune
Vestvågøy kommune
Lørenskog kommune
Lillehammer kommune
Arendal kommune
Hurum kommune
Svelvik kommune
Buskerud fylkeskommune
Fjell kommune
Kvinesdal kommune
Søgne kommune
Os kommune
Vaksdal kommune
Kragerø kommune
Osterøy kommune
Øvre Eiker kommune
Ålesund kommune